

អតិថិជនវិស័យព័ត៌មានកម្ពុជា : ទស្សនវិស័យខាងបរិស្ថាន

ដោយ Saleem H. Ali,

សកលវិទ្យាល័យ Vermont, USA

<http://www.saleemali.net>

រៀបរៀបឡើងសំរាប់សន្និសីទអន្តរជាតិស្តីពីអាជីវកម្មវៃ

រៀបចំឡើងដោយក្រសួងឧស្សាហកម្ម វៃ និងថាមពល ក្រោមភាពជាដៃគូជាមួយ

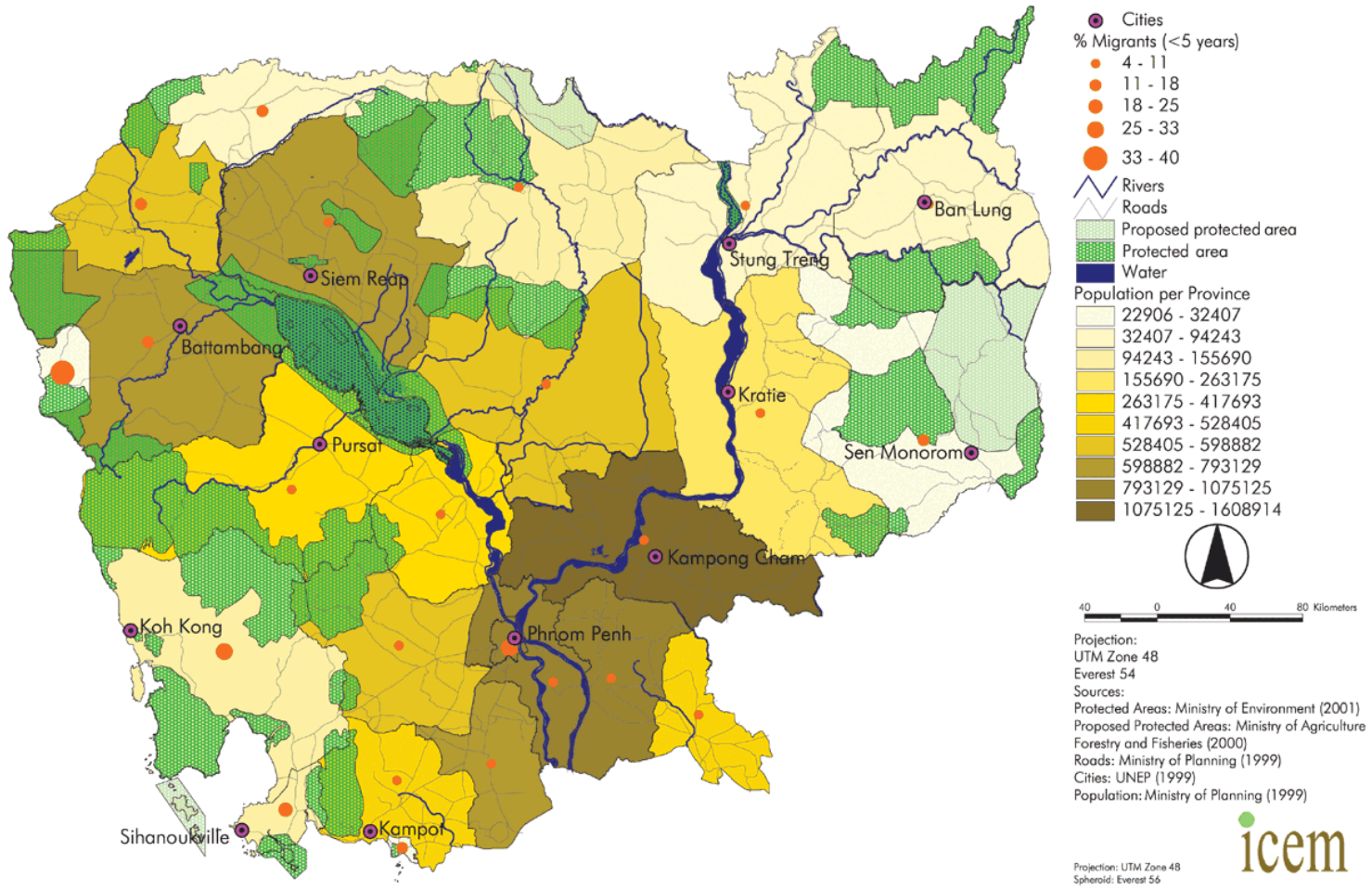
កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍សហប្រជាជាតិ ប្រចាំកម្ពុជា

ថ្ងៃទី ២៦-២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១០ នៅរាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

អាទិភាពរបស់កម្ពុជាខាងផ្នែកអេកូឡូស៊ី

- យោងតាមការសិក្សាដោយមជ្ឈមណ្ឌលតាមដានការអភិរក្សពិភពលោកនៃអ.ស.ប ដែលបានធ្វើឡើងនៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៩២ ផ្ទៃដីប្រទេសកម្ពុជាទំហំ ២៦,៣% ត្រូវបានកំណត់ទុកសម្រាប់ការអភិរក្ស ធៀបនឹង ១៦,៣% នៅក្នុងប្រទេសថៃ
- កម្ពុជាមានបឹងទឹកសាបធំជាងគេនៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ពោលគឺ បឹងទន្លេសាប ដែលមានផលចាប់ប្រចាំឆ្នាំរវាង ១៨០.០០០-២៥០.០០០ តោន។ ត្រីចំនួនច្រើនជាង ១៤៩ ប្រភេទ ត្រូវបានកត់ត្រា ថាមាននៅក្នុងបឹងនេះ ដែលផ្តល់នូវទីជម្រកសម្រាប់ពពួកសត្វឥតឆ្អឹងកងដែលរងការគំរាមកំហែងកម្រិតពិភពលោកចំនួន ១១ ប្រភេទ និងជិតរងការគំរាមកំហែងចំនួន ៦ ប្រភេទ ។

តំបន់ការពារធម្មជាតិ និងការទាញយកថ្លៃ

ការកសាងផែនការបរិស្ថានសម្រាប់ការទាញយកថ្ម

- ការចាត់ជាអាទិភាពនៅមុនពេលរុករក (ពិចារណាតំបន់ការពារធម្មជាតិ និងតំបន់ងាយរងគ្រោះនានា)
- ការវាយតម្លៃអំពីការចិញ្ចឹមជីវិត : ការបាត់បង់ឱកាសបណ្តាលពីការទាញយកថ្ម
- ការវាយតម្លៃបរិស្ថាន និងសង្គម នៅក្នុងដំណាក់កាលរុករក
- ការវាយតម្លៃលំអិតលើហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន
- ផែនការស្តារ និងការរ៉ាប់រងខាងហិរញ្ញវត្ថុ
- កិច្ចព្រមព្រៀងលើផលប៉ះពាល់_ផលចំណេញ
- ការតាមដាន និងពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់
- ការកសាងផែនការបិទការដ្ឋាន និងផែនការសម្រាប់ការចិញ្ចឹមជីវិតនៅពេលបន្ទាប់មក

ការប្តេជ្ញានៅក្នុងឧស្សាហកម្ម

(ក្រុមប្រឹក្សាអន្តរជាតិ ខាងផ្នែកលោហធាតុ និងរ៉ែ - ICMM)

- ក្រុមហ៊ុនជាសមាជិក ICMM បានព្យាយាមមិនធ្វើការរុករក ឬ ទាញយករ៉ែ នៅក្នុងតំបន់បេតិកភណ្ឌពិភពលោក។ រាល់វិធានការដែលអាចធ្វើបាន នឹងត្រូវអនុវត្ត ដើម្បីធ្វើឱ្យប្រាកដថា ប្រតិបត្តិការដែលមានស្រាប់នៅក្នុងតំបន់បេតិកភណ្ឌពិភពលោក ក៏ដូចជា ប្រតិបត្តិការដែលមានស្រាប់និងទៅអនាគតនៅជាប់តំបន់បេតិកភណ្ឌពិភពលោក មិនបង្កឱ្យមានទំនាស់ជាមួយគុណតម្លៃសំខាន់ៗជាសកល ដែលជាមូលដ្ឋាននៃការចុះតំបន់ទាំងនោះទៅក្នុងបញ្ជីបេតិកភណ្ឌពិភពលោក និងមិនធ្វើឱ្យមានហានិភ័យដែលអាចធ្វើឱ្យខូចខាតផ្នែកណាមួយនៃតំបន់ទាំងនោះឡើយ។
- ICMM បានប្តេជ្ញាធ្វើការជាមួយ IUCN - អង្គការសហភាពអភិរក្សពិភពលោក - ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហានៃការចុះបញ្ជី និងដើម្បីពង្រឹងប្រព័ន្ធចំណាត់ថ្នាក់របស់អង្គការ IUCN សម្រាប់តំបន់ការពារធម្មជាតិ ហើយ ICMM ទទួលស្គាល់ថា កំណែទម្រង់លើប្រព័ន្ធនេះឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ នឹងនាំឱ្យមានការទទួលស្គាល់អំពីចំណាត់ថ្នាក់តំបន់ការពារធម្មជាតិនានា ថាជា កន្លែង“ហាមឃាត់” និងតំបន់ដទៃទៀតសម្រាប់ជាតំបន់ប្រើប្រាស់ច្រើនយ៉ាង។

សកម្មភាពនានាដែលការពារយកចំណែកសត្វតំបន់ការពារធម្មជាតិ

ដែលងាយខូចខាត ដែលកើតមាននៅទូទាំងពិភពលោក

- ឧទ្យានជាតិ Canaima នៃប្រទេសវេនេហ្សូយអេឡា (មាស)
- ឧទ្យានជាតិ Doñana នៃប្រទេសអេស្ប៉ាញ (ទង់ដែង)
- តំបន់ El Vizcaino នៃប្រទេសមិកស៊ិក (អំបិល ប្រេង)
- ឧទ្យានជាតិ Huascarán នៃប្រទេសប៊្រែ (ទង់ដែង ស័ង្កសី)
- តំបន់ Kahiuzi-Biega, នៃ DRC (កុលតង់)
- ឧទ្យានជាតិ Kakadu នៃប្រទេសអូស្ត្រាលី (អ៊ុយរ៉ានីញ៉ូម)
- តំបន់ Kamchatka, នៃប្រទេសរុស្ស៊ី (មាស)
- ឧទ្យានជាតិ Lorenz នៃប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី (ទង់ដែង ប្រេង)
- ដែនបម្រុងធម្មជាតិហាមឃាត់នៃភ្នំ Nimba នៃប្រទេសហ្គីនេ និងកូតឌីវ័រ (ដែក អំរ)
- ដែនបម្រុងសត្វព្រៃ Okapi នៃ DRC (កុលតង់)
- តំបន់ St Lucia, នៃប្រទេសអាហ្វ្រិកខាងត្បូង (ខ្សាច់)
- ព្រៃធម្មជាតិនៅ Virgin នៃប្រទេសរុស្ស៊ី (ប្រេង ឧស្ម័ន មាស)
- ឧទ្យានជាតិ Yellowstone, ស.រ.អា (មាស)

ឧទាហរណ៍អំពីការទាញយកថ្លៃ “ដោយដោយគ្រប់យ៉ាង” នៅជិតតំបន់ការពារធម្មជាតិ

Altamina (Cu, Zn) និងឧទ្យានជាតិ Huascarán នៃប្រទេសប៉េរូ

- អង្គការជាអន្តរកាវី ដែលធ្លាប់បានគ្រប់គ្រង និងតាមដានទំនាក់ទំនង រវាងក្រុមហ៊ុន និងសហគមន៍ គឺ វិទ្យាស្ថានម៉ានថែន
- ផែនការចំនួនពីរ បន្ថែមលើផែនការបរិស្ថានពីដើមដំបូងត្រូវបានដាក់ជូន ដើម្បីអនុញ្ញាតឱ្យសាងសង់បំពង់បង្ហូររាងមួយ សម្រាប់បញ្ជូនវីអ័រ ដើម្បីបញ្ចៀសផលប៉ះពាល់មកលើឧទ្យានជាតិនេះ
- កម្មវិធីដែលបានអនុញ្ញាតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតឹងរ៉ឹង សម្រាប់ជំហាននីមួយៗនៃដំណើរការនេះ ដោយសារការដ្ឋាននេះស្ថិត នៅជិតទីតាំងនៃឧទ្យានជាតិនេះ គេចាំបាច់តម្រូវឱ្យមានការចេញអាជ្ញាប័ណ្ណចំនួន ២៥០ ដែលមានលក្ខខណ្ឌខុសៗគ្នា
- អភិក្រមនៃការបន្ថែម នៅក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាដែលមាននៅនឹងកន្លែង។ ចាត់វិធានការកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់វាយតម្លៃផលប៉ះពាល់ បន្ទាប់មកបង្កើតវិធានការជាបន្តបន្ទាប់។ ដំណើរការ និងប្រព័ន្ធដោះស្រាយទំនាស់ដែលធ្លាប់មានប្រើប្រាស់ពីមុនមក មានភាពបត់បែនគ្រប់គ្រាន់ ដែលអាចបំពេញបានតាមលក្ខខណ្ឌនេះ
- ការវិភាគ SWOT (ភាពខ្លាំង ភាពទន់ខ្សោយ ឱកាស និងការគំរាមកំហែង) ត្រូវបានធ្វើឡើង ដែលជាផ្នែកមួយដំណើរការវាយតម្លៃ ដើម្បីផ្តល់នូវចម្លើយតប។

ឧទ្យានជាតិ Pukaskwa នៃប្រទេសកាណាដា :

ករណីនៃការទាញយកថែមាសជាច្រើនបែបនៅជិតឧទ្យានជាតិ

- ភាពជាដៃគូរវាងសមាគមរ៉ែនៃប្រទេសកាណាដា និងសហព័ន្ធធម្មជាតិកាណាដា
- ផ្តោតលើការតាមដានផលប៉ះពាល់ និងការប្តេជ្ញាលើកិច្ចការពារភាពពេញលេញនៃអេកូឡូស៊ី (ដែលជាការកំណត់ដោយអាជ្ញាធរឧទ្យានជាតិប្រទេសកាណាដា)
- ក្រុមទំនាក់ទំនងថ្នាក់តំបន់មួយសម្រាប់មហាតំបន់ Pukaskwa ដែលបង្កើតជាតំបន់មួយសម្រាប់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការពិសេស

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

- ការយកវី មានសក្តានុពលខ្លាំងក្លា សម្រាប់ជាប្រភពនៃការអភិវឌ្ឍនៅកម្ពុជាប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវ ប៉ុន្តែ គេត្រូវតែមានផែនការប្រកបដោយការប្រុងប្រយ័ត្ន ដោយរៀនសូត្រពីបទពិសោធន៍នៃបណ្តាប្រទេសនានាដែលមានសេដ្ឋកិច្ចពឹងផ្អែកលើធនធានបែបនេះ
- ត្រូវពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់បរិស្ថានរបស់កម្ពុជា និងបទប្បញ្ញត្តិនានាស្តីពីការទាញយកវី ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព ដោយធានាឱ្យមានភាពស៊ីសង្វាក់គ្នានៃការអនុវត្តរវាងបរិធានច្បាប់ទាំងនេះ
- ភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋាភិបាល ជាមួយអង្គការបរិស្ថាន គឺជាសញ្ញាវិជ្ជមាន ដែលអាចធ្វើឱ្យមានភាពចុះសម្រុងគ្នាបែបនេះបាន
- ម្ចាស់ជំនួយ ត្រូវតែចូលរួម និងធ្វើការតាមដានអំពីការរីកចម្រើននៃគម្រោងទាញយកវី សូម្បីតែនៅក្រោយពេលដែលគម្រោងនានាទាំងនោះកំពុងអនុវត្ត និងឈានទៅបិទការដ្ឋាន និងការស្តារទឹកនៃឯកយកវីនោះឡើងវិញក៏ដោយ។